

TENDINȚE FONETICE ȘI LEXICALE ÎN GRAIURILE ROMÂNEȘTI DIN REPUBLICA MOLDOVA

STELA SPÎNU

Dialectologia românească dispune de numeroase studii consacrate structurii dialectale a dacoromânei, respectiv, unor grupuri aparte de graiuri românești. Aria unor cercetări fundamentale include și vorbirea dialectală din stânga Prutului. Totuși, până în prezent, nu au fost elaborate lucrări având ca obiect de studiu dinamica graiurilor românești vorbite pe teritoriul Republicii Moldova. Or, acestea atrag atenția dialectologilor prin suficiente particularități: varietatea de forme fonetice, gramaticale și lexicale, păstrarea unor faze (mai) vechi de evoluție a limbii, influența masivă a limbilor slave limitrofe.

Primele studii destinate idiomurilor din stânga Prutului, mai precis celor din RASSM [= Republica Autonomă Sovietică Socialistă Moldovenească], aparțin lingvistului rus M. V. Serghievski. Acestea erau axate pe contactele limbilor slave cu graiurile moldovenești, pe poziția ultimelor în cadrul dacoromânei și pe necesitatea efectuării unor anchete dialectale în vederea elaborării unui atlas lingvistic al RASSM, care să faciliteze cercetarea realității dialectale. Semnalând absența unor studii de specialitate, lingvistul sovietic menționat comite unele erori. Dintre acestea ne limităm la considerația fundamentală referitoare la evoluția independentă a limbii „moldovenești” în afara arealului românesc (Serghievski 1959: 143).

Ideea întocmirii unui atlas lingvistic al graiurilor moldovenești din URSS a fost promovată de cunoscuții lingviști D. E. Mihalci și Raymund Piotrowski. Ulterior, în perioada 1957–1965, Sectorul de dialectologie al Institutului de Limbă și Literatură al Academiei de Științe a Republicii Moldova [= AȘM] a organizat primele cercetări de teren în acest scop. Chestionarul conținea 2.548 de întrebări și o rețea de 240 de localități (163 în Republica Moldova, 61 în Ucraina, 16 în Federația Rusă, 1 în Abhazia, 2 în Kazahstan și 1 în Kârgâzstan). Materialul factologic, cules pe teren, a fost inclus în *Atlasul lingvistic moldovenesc* (1968–1973) și *Atlasul lingvistic român pe regiuni. Basarabia, nordul Bucovinei, Transnistria* (1993–2003).

Pe parcursul ultimelor decenii, în spațiul pruto-nistrean nu s-au mai făcut cercetări de teren în vederea elaborării unor noi corpusuri de texte dialectale, a unor glosare regionale, care să reflecte realitățile lingvistice actuale. În această ordine de idei, după un interval de 50 de ani, ne-am propus efectuarea de noi anchete de

FD, XXXVII, București, 2018, p. 133–140

teren, ale căror rezultate să asigure continuitatea cercetărilor inițiate în deceniul al șaselea al secolului trecut.

Prin urmare, în perioadele iunie–august 2015 și iunie–iulie 2016, s-au realizat anchete de specialitate de către echipa proiectului *Limba și folclorul românesc în procesul de consolidare a statului Republica Moldova*, pe un eșantion de 34 de localități din rețeaua *Atlasului lingvistic moldovenesc* (ALM). Pentru a fi posibilă confruntarea faptelor de limbă, culese între anii 1957–1965, cu materialul factologic colectat recent, a fost păstrată aceeași rețea de puncte ale anchetei și conținutul Chestionarului dialectal (CD).

Cu scopul de a se obține un material autentic, cu certă valoare documentară, au fost aplicate metoda observației, interviul și ancheta dialectală. *Observația* a fost principala metodă utilizată la consemnarea faptelor de limbă, contribuind la menținerea unei comunicări bilaterale de calitate între informator și anchetator; *interviul* ne-a ajutat să menținem aria tematică, facilitând un dialog simetric între cercetător și informator; *ancheta dialectală directă* a înlesnit obținerea materialului factologic necesar.

Din fiecare localitate au fost selectați câte trei informatori de diferite vârste. Aceștia urmau să corespundă anumitor criterii prestabilite pentru ancheta dialectală¹.

Faptele de limbă au fost înregistrate pe suport video, prelucrate și arhivate. În procesul de cercetare, confruntând materialul faptic din ALM/ALRR. Bas. (colectat în perioada 1957–1965) cu cel recent cules, am remarcat o serie de tendințe fonetice și lexicale în graiurile românești vorbite în Republica Moldova, pe care ne propunem să le analizăm în continuare.

TENDINȚE FONETICE

Vocalismul

- Conform ALM, *a* accentuat, plasat după prepalatalele *j*, *ș*, rostite dur, trece în seria lui *ă*: *șărpî*, *șăptî*, *jăli* (ALM: h. 18–20). Fenomenul a apărut în jumătatea sudică a țării (probabil pentru început în Țara Românească), extinzându-se apoi spre nord, în Moldova și în Transilvania (Gheție 1994: 106). În prezent, durificarea lui *ș*, *j* a fost atestată, în special, la informatorii de vârsta a treia (CD: î. 6–8).
- Harta 22 a ALM și volumele de *Texte dialectale* înregistrează, pentru adverbul *așa*, variantele fonetice *așă*, *așă*. În nord-estul Republicii Moldova, în sud-vestul Basarabiei și în regiunea Cernăuți rămâne dominant fonetismul *așa*, care are o vechime mai mare în limbă decât dialectismul fonetic *așă*. Cercetările

¹ Exigențele impun ca informatorul să fie din localitatea unde se desfășoară ancheta sau să fi trăit aici cea mai mare parte a vieții, să aibă o pronunție clară, să conștientizeze scopul venirii anchetatorului, să fie binevoitor, să accepte să stea un timp la dispoziția anchetatorului (TDR, 29).

- recente de teren au scos în evidență concurența care persistă între variantele fonetice *așa* și *așă*, în special, în vorbirea tinerilor (CD, î. 9).
- În grupul de graiuri moldovenești din zona de nord, în cuvinte cu *ă* înainte de accent și chiar după acesta: *bărbat, măgar, pădure, bătea, hărțile* ALM semnaleză trecerea lui *ă* la *a*: *barbát, magár, padúre* (ALM: h. 38, 147, 148, 152). Actualmente, în graiurile cercetate, am înregistrat exclusiv în vorbirea informatorilor vârstnici (CD, î. 43–45).
 - Dialectismul fonetic *pomânt* avea o circulație largă în trecut (ALM: h. 153). Vladimir Zagaevski, într-unul dintre interviurile sale, relatează că în anii de studenție, răsfoind dosare de arhivă, a dat de multe cereri ale basarabenilor, adresate autorităților țariste pentru a li se permite colonizarea în locuri cu *pomânt dișărt* („pământ liber”) din Ural, Extremul Orient (Dalnii Vostok), unde mai târziu au întemeiat sate moldovenești (Zagaevski 2008: 1). În cercetările noastre de teren, varianta fonetică învechită *pomânt* nu a fost înregistrată, doar unele persoane de vârstă a treia, la întrebarea noastră expresă, au menționat că l-au auzit la părinții lor (CD, î. 42).
 - Conform hărților 126, 291, *e* în poziție medială se închide la *i*: *fičôr < fecior, fiméji < femeie* (ALM: h. 126, 291). Fenomenul are o vechime mare în limbă, fiind atestat, în special, în Moldova sec. al XIII-lea – al XV-lea, fiind difuzat dinspre nord spre sud (Gheție 1994: 75). În prezent, este evidentă concurența care persistă, între aceste variante fonetice, la informatori de diferite categorii de vârstă (CD, î. 29, 30).
 - Hărțile ALM înregistrează fenomenul trecerii vocalelor palatale *e, i* la *ă, î* din seria centrală *e* la *ă*, în urma pronunției dure a consoanelor *ș, s, z, ț, j*: *slujăsc, tușăsc, sămn, săti, žisăđ, șăd, đăși, žițăl, zăstri, țăž, bisărici, sănin* (ALM, h. 35, 33, 25, 51, 26, 32, 52, 30, 28, 29, 141, 408). Se presupune că fenomenul a avut loc, inițial, în poziție tare; ulterior durificarea s-a produs în cuvintele în care *e* se găsea în poziție moale: *răpidi, răși, mărg* (ALM: h. 36, 37, 45). Actualmente, fenomenul este general în vorbirea persoanelor de vârstă a doua și a treia, fiind sporadic în vorbirea tinerilor. Explicabil prin pronunțarea dură a consoanelor care nu admit după ele decât vocale din seria centrală, fenomenul e aproape general în graiurile moldovenești de peste Prut (TDR, 212).
 - Hărțile 42, 127 din ALM înregistrează în cazul lexemelor *femeie, pentru*, labiala *u*, în loc de *e*. Vocala *u* din fonetismul *fuméji* provine dintr-un *o* aton (*fomé!i*), ambele forme având o circulație extinsă în Moldova istorică. Aceeași vocală din *puntru* este rezultatul asimilării vocalice regresive la distanță. În prezent, aceste variante fonetice prezintă o arie limitată, fiind atestate, cu precădere, în vorbirea generației vârstnice (CD, î. 25).
 - Cel mai răspândit fenomen în legătură cu vocala *u*, notat de ALM, este revenirea lui la etimologicul *o*, trăsătură caracteristică graiurilor moldovenești:

- porónci* (derivat regresiv din *porunci* < sl. *porončiti*), *sapón* „săpun” din (< lat. *saponem*), *fodul* (< *fudul*, din tc. *fodul*) – ALM: h. 102, 106, 177. Recent, aceste variante fonetice nu au fost atestate în vorbirea informatorilor chestionați (CD, î. 55, 58).
- În harta 92 din ALM s-a notat păstrarea intactă a vocalei *o* în cuvântul *toți*, ca și în limba veche. În restul teritoriului moldovenesc, *o* a trecut la *ă*: *tăf*. Cercetările recente de teren au scos în evidență concurența care se menține între aceste variante fonetice la toate categoriile de vârstă, tinerii folosind, preponderent, varianta literară (CD, î. 50).
 - În ariile laterale din nord-estul, nord-vestul Republicii Moldova, *o*, la inițială de cuvânt și în poziție medială, se diftonghează, ca și în limba veche: *óuă* > *oáú*, *róuă* > *rŭoáú*, *nóuă* > *nŭoáú*, *plóuă* > *plŭoáúă* (ALM: h. 84, 94–96). Fenomenul este explicat prin distribuție cu alte vocale și prin poziția față de accent. Aceste variante specifice limbii vechi se mai întâlnesc în regiunea Cernăuți, în subdialectul bănățean și în unele graiuri din Transilvania, nord-vestul Bulgariei și în toate localitățile din Ungaria (Marin *et alii* 2000: 10). În prezent, fenomenul nu a fost notat în graiurile anchetate (CD, î. 47, 51, 52).
 - Hărțile 87 și 170 ale ALM consemnează fonetismul învechit, etimologic *fasuli*, conform limbii de origine (greaca) și fonetismul regional *cucoș*. Actualmente, aceste variante au fost notate, exclusiv, la persoanele de vârstă a treia.
 - În cuvintele *tocmai*, *boboc* avem de a face cu un *u* originar: *túcma* (din sl. *tŭkŭma*), *bubóc* (din ngr. *bubúki*) (ALM: h. 89, 171). Aceste variante fonetice s-au păstrat doar în ariile laterale și izolate ale graiurilor moldovenești și doar în vorbirea indivizilor vârstnici (CD, î. 48, 49, 53, 54).
 - Ca rostire de limbă veche, Harta 71 din ALM și textele dialectale au înregistrat, pentru verbul (*a*) *intra* (< lat. *intrare*), varianta fonetică cu *i* inițial. În localitățile anchetate am semnalat concurența care persistă între varianta dialectală și cea literară, în special, în vorbirea generației tinere (CD, î. 38).

Diftongii

- Conform ALM, fenomenul reducerii (trecerii) diftongului *ea* la *a*, când în silaba următoare este urmat de *a* sau *ă*, creează, în spațiul dacoromân, două arii distincte. Prima ține de graiurile de tip nordic, adică *ea* > *a*, a doua este o continuare a ariei muntenești, unde diftongul menționat persistă. Teaha 1961: 54 explică acest fenomen prin influența asimilatoare a lui *a* din silaba următoare. Graiurile cercetate fac arie comună cu graiurile de tip nordic: *albátf*, *sî márgî*, *sárf*, *glámî*, *țápăn* (ALM: h. 210–214; CD: î. 64–65), fiind evidentă concurența activă încă, între aceste variante fonetice, la toate categoriile de vârstă.

Consonantismul

- Palatalizarea labialelor *b, p, m, f, v* în stadiu final, dintotdeauna, a caracterizat graiurile de tip moldovenesc *bunǵ, kéli, níri, sín* „fîn”, *ǵírǵ* (ALM: h. 252, 236, 275, 258, 266). În prezent, doar în vorbirea tinerilor am înregistrat rostirile literare: *bumbi, piele, mire, fín, viǵe* (CD, î. 70–84).
- Graiurile cercetate nu păstrează vechea africată *ǵ*, caracteristică graiurilor de tip nordic (ALM: h. 338 – 341, 344; CD: î. 96, 97).
- În opinia lui Emil Petrovici (1954): tratarea africatelor prepalatale *+*, *V*, urmate de vocalele *e, i*, constituie trăsătura cea mai importantă a graiurilor dacoromâne, ce stă la baza împărțirii teritoriului dacoromân în 5 subdialecte. Graiurile cercetate au păstrat peste timp fonemele *ș* și *ȓ*, specifice graiurilor de tip moldovenesc: *sinȓ, ariȓ, șernȓli, crúȓi, șolan, șǵári, arȓnt, sȓnȓ, fașe, plȓnȓ, ȓnȓni, ȓer, și si fac, șerém* (ALM: h. 349–351, 353–361, 468, 509). Utilizarea variantei literare (CD: î. 100–105), am înregistrat-o, în exclusivitate, în vorbirea tinerilor.
- Africata prepalatală *ǵ* rămâne intactă și nu evoluează la *j*: *ǵo!, ǵos* (ALM: h. 374, 375). Acest fenomen este anterior sec. al XVI-lea, fiind înregistrat în mai multe texte vechi din Moldova istorică. În prezent, el se întâlnește, de predilecție, în cazul vorbitorilor de vârstă a treia, varianta literară caracterizând vorbirea generației tinere (CD: î. 110–111).
- Hărțile 101, 103, 105 ale ALM notează păstrarea formelor dialectale ale cuvintelor *jura* (< lat. *jurare*), *jug* (< lat. *jugum*), *tutun* (< tc. *tütün*) în toate graiurile moldovenești: *ȓírǵ, ȓug, tuttún*. În prezent, aceste variante fonetice pot fi înregistrate, precumpănitor, în vorbirea persoanelor de vârstă a treia (CD, î. 56–57).

Tendințe lexicale

Variatățile lexicale sunt mai pronunțate în raport cu cele fonetice. Particularitatea se explică prin caracterul deschis și mobil al vocabularului, care reflectă cu repeziciune transformările din viața societății (Pavel 2014: 45).

Utilizând metoda anchetei dialectale, am urmărit dinamica ariei de circulație a termenilor care, la un interval de 50 de ani, caracterizează pertinent graiurile moldovenești. În seria cuvintelor care și-au păstrat aria de circulație se înscriu *ciolan* „os”, *omăt* „zăpadă”, *hulub* „porumbel”, *pântece* „burtă”, *a pișca* „a ciupi”, *păpușoi* „porumb”, *moș* „unchi”, *vădană* „văduvă”, *ogheal* „plapumă”, *ȓântirim* „cimitir”, *harbuz* „pepene verde” etc. Menționăm că, majoritar, elementele lexicale enumerate figurează ca trăsături definiții, în cadrul repartiției dialectale a dacoromânei, pentru subdiviziunile moldovenești. Pe lângă acestea prezentăm câteva unități lexicale specifice spațiului pruto-nistrean, dar și altor arii, fiind cunoscute pe spații mai largi.

- Conform ALM și ALR, *ciubotă* (din ucr. *čoboty*) este notat în întreaga Moldovă, de unde și-a extins aria de circulație în nord-estul Transilvaniei și în nordul Dobrogei. În prezent, această variantă lexicală se înregistrează, în special, în vorbirea persoanelor de vârstă a doua și a treia, tinerii informatori folosind cuvântul *cizmă* (din ung. *csizma*, atestat cu același sens în limba turcă – *çizme*, în bulgară – *čisma* și în sârbă – *čisma*), cunoscut, la nivelul dialectal, în Oltenia, Muntenia, Dobrogea și Transilvania.
- După aceleași hărți, ALM și ALR, *omăt* era răspândit odinioară în Moldova, nord-estul și centrul Transilvaniei, izolat, în Hunedoara, Oltenia și nord-vestul Munteniei. În vorbirea tinerilor anchetați, cuvântul *omăt* apare concurat de vocabula *zăpadă* (formată din verbul *a zăpădi* „a troieni”, preluat din vechea slavă: *zanacmu*), care circulă în Muntenia, sudul Transilvaniei și al Dobrogei.
- *Bumb* (din magh. *gomb*) a fost notat în Moldova, Transilvania și Bucovina, în restul arealului românesc circulând termenul *nasture*, de origine veche germană. Cei doi termeni apar rar în documente, dat fiind semantismul lor, și e posibil ca *nasture* să fi fost cândva răspândit și în nordul teritoriului dacoromân, unde, ulterior, a fost înlocuit de *bumb*. Actualmente, *bumb*, cunoscut și graiurilor moldovenești, este frecvent în vorbirea persoanelor de vârstă a doua și a treia, tinerii folosind, în mod consecvent, *nasture*.
- *Păpușoi* (format din *păpușă* + suf. *-oi*) are curs în Moldova, estul Transilvaniei și nordul Dobrogei. La început, acesta desemna știuletele de porumb, având la bază asocierea cu jucăria numită *păpușă*. În prezent, aria acestui termen este în regres, vorbitorii tineri utilizând lexemul *porumb* (moștenit din lat. *palumbus* „denumind, pentru început pasărea cunoscută în graiurile basarabene prin *hulub*”), care circulă în Oltenia, Muntenia, sud-estul Transilvaniei și Dobrogea (mai puțin în partea nordică a acestei regiuni). Însăși planta a fost cunoscută în spațiul românesc abia în sec. al XVII-lea, iar termenii care o denumesc au fost atestați în documente după 1700.
- *Baistruc* (rus. *байцпрюк*, ucr. *байцпрюк*) „copil născut de o femeie necăsătorită” circulă în majoritatea localităților din regiunea cercetată, extinzându-se și în nordul Dobrogei. În prezent, vocabula *baistruc* poate fi remarcată doar în vorbirea vârstnicilor; vorbitorii ce aparțin generației a doua și tinerii folosesc sintagma *copil din flori*.
- *Glod* este cunoscut în Moldova și în Dobrogea. El se menține în aceste graiuri și peste timp, deși în vorbirea tinerilor informatori l-am notat alături de *noroi* (din bg. *naraj*), impus de varianta standard.
- Deverbalul *răcitură* (din *răci* + suf. *-(i)tură*) „mâncare preparată din carne, oase cu cartilaje, fierte timp îndelungat a căror zeamă, după răcire, se încheagă într-o masă gelatinoasă” formează o arie compactă pe teritoriul Basarabiei, coborând spre sud-est în mai multe localități din nord-estul Munteniei, strămtorând vechiul termen muntenesc *piftie* (< ngr. *pihti*). *Răcitură* și-a menținut aria de circulație în graiurile moldovenești și peste timp la toate categoriile de vârstă.
- *Moș* e un cuvânt autohton, atestat cu sensul de „unchi” în Moldova și în câteva puncte din Muntenia. Înțelesul „unchi” apare în urmă cu un secol la

scriitorii moldoveni din veacul al XIX-lea și nu este atestat în celelalte dialecte ale limbii române (Sala 1955: 136). Un subsens al termenului discutat, și anume acela de „unchi foarte tânăr”, este considerat ca o nuanță accidentală (Surtu 1966: 13). Referindu-ne la zona cercetată, semnalăm concurența termenilor *unchi* și *moș* în vorbirea persoanelor de vârstă a doua și la tineri. La origine, *unchi* (moșt. din lat. *avunculus*, comp. fr. *oncle*) a fost singurul termen, care denumea în graiuri gradul de rudenie respectiv și s-a folosit până în sec. al XVIII-lea.

- *Curechi* (moștenit din lat. *colic(u)lus*) e răspândit în Moldova de pe ambele părți ale Prutului (cu excepția părților sudice ale acestor regiuni), în Banat și în Transilvania. Termenul *varză* este notat în Muntenia, Dobrogea și în zonele sudice ale Banatului, Transilvaniei și ale Moldovei. Actualmente, el apare doar în sud-vestul Republicii Moldova, în vorbirea tuturor categoriilor de vârstă; în restul localităților sunt atestate ambele variante lexicale.
- *Tescovină* (slav. *těskŭ*) are curs în graiurile moldovenești, cu excepția localităților din sud-vestul Basarabiei, unde a fost notată isoglosa termenului *prăștină* (bg. *пръщина*).
- *Mâță* (o creație expresivă) a fost notat în Moldova, Oltenia (de vest), Banat și Transilvania. În graiurile cercetate acesta își menține aria de circulație, fiind pe alocuri concurat, în vorbirea tinerilor informatori, de vocabula *pisică* (din *pis!* + suf. *-ică*), cu răspândire în Oltenia, Muntenia și Dobrogea.

Interpretarea materialului factologic, cules pe teren, a pus în evidență stadiul actual de evoluție a graiurilor românești vorbite în Republica Moldova, dinamica fenomenelor dialectale de ordin fonetic și lexical, procesul de apropiere a graiurilor teritoriale de aspectul îngrijit al limbii naționale. În seria particularităților fonetice relevante, dar care au pierdut din aria de răspândire se înscriu: trecerea vocalei *ă* la *a* etimologic (*barbăt, magár, padure* etc.), deschiderea medialei neaccentuate *e* la *a* în cuvintele *sacărî, spariós, cărpăn, gálbăn* etc.; diftongarea lui *e* în poziție neaccentuată; revenirea lui *u* la etimologicul *o* (*porónci, sapón, fodúl*); diftongarea lui *o* la inițială de cuvânt și în poziție medială (*óuă > ǎuă, róuă > rǎuă, nóuă > nǎuă, plóuă > plǎuă*), dispariția vechii africată *č*. Analiza tendințelor lexicale a pus în evidență caracterul conservator al graiurilor cercetate, depozitare ale unor vechi fapte de limbă. Doar tinerii din localitățile anchetate tind a-și perfecționa vocabularul și modul de exprimare, conformându-se normelor limbii literare.

BIBLIOGRAFIE

- ALM = *Atlasul lingvistic moldovenesc*, Chișinău, 1968. Vol. I, partea I: *Fonetica*, de Rubin Udler. Partea a II-a: *Fonetica*, de Rubin Udler, *Morfologia* de Vasile Melnic; Chișinău, 1972. Vol. II, partea I: *Lexicul*, de Victor Comarnițchi; Chișinău, 1973. Partea a II-a: *Lexicul* de Vasile Melnic și Vasile Pavel.
- ALRR. Bas. = *Atlasul lingvistic român pe regiuni. Basarabia, nordul Bucovinei, Transnistria*, vol. I de V. Pavel, Chișinău, 1993; vol. II de V. Pavel, Chișinău, 1998; vol. III de

- V. Pavel, V. Scifos, C. Strungăreanu, Chişinău, 2002; vol. IV de V. Pavel, V. Corcimari, A. Dumbrăveanu, V. Scifos, S. Spînu, R. Udler, Chişinău, 2003.
- ALR. s.n. = Emil Petrovici, *Atlasul lingvistic român*, serie nouă, redactor principal: Ioan Pătruţ, Bucureşti, 1956–1972, vol. I–VII.
- Gheţie 1994 = Ion Gheţie, *Introducere în dialectologia istorică românească*, Bucureşti, Editura Academiei Române.
- Marin *et alii* 2000 = Maria Marin, Iulia Mărgărit, Victorela Neagoe, *Cercetări asupra graiurilor româneşti de peste hotare*, Bucureşti, Editura Academiei Române.
- Rosetti 1968 = Alexandru Rosetti, *Istoria limbii române*, Bucureşti, Editura Academiei Române.
- Pavel 2014 = Vasile Pavel, *Studii de dialectologie şi onomasiologie*, Chişinău, Tipografia Profesional Service.
- Petrovici 1954 = Emil Petrovici, *Repartiţia graiurilor dacoromâne pe baza Atlasului lingvistic român*, în *Limba română*, III, nr. 5, p. 5–17.
- Sala 1955 = Marius Sala, *Termenii pentru „unchi” după ALR*, *Studii şi cercetări în lingvistică*, an. VI, nr. 1–2.
- Scurtu 1966 = Vasile Scurtu, *Termenii de înrudire în limba română*, Bucureşti, Editura Academiei Române.
- Spînu 2011 = Stela Spînu, *Graiurile româneşti din nord-estul Republicii Moldova*, Chişinău, Editura Magna-Princeps SRL.
- TDR = *Tratat de dialectologie românească*. Coordonator Valeriu Rusu. Craiova [Editura]. „Scriul Românesc”, 1984.
- Teaha 1961 = Teofil Teaha, *Graiul din Valea Crişului Negru*. Bucureşti, Editura Academiei Române, [1961].
- Zagaevschi 2008 = Vladimir Zagaevschi, *Ca neam supravieţuim prin graiul matern*, în *Limba română*, nr. 7–8, anul XVIII, 2008, <http://www.limbaromana.md>.
- Сергиевский 1959 = М.В. Сергиевский, *Молдаво-славянские этюды*, Москва.

PHONETIC AND LEXICAL TRENDS OF THE ROMANIAN SPEECHES SPOKEN ON THE TERRITORY OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

ABSTRACT

This article analyzes the current state of evolution of the spoken Romanian language on the territory of the Republic of Moldova and reveal the dynamics of dialects in the last two decades. To achieve this goal, we organized on-site dialectological expeditions on a sample of 40 communities included in the Moldovan Linguistic Atlas (MLA) network. The factologic material was interpreted. The methods of investigation applied in the work shall conform to the complexity of the studied phenomenon. We will appeal to the ethnographic-folk-dialectal synchronic method associated with the linguistic geography, the method of dialectal survey, the descriptive method, the analysis and synthesis of the collected material, the historical-comparative and etymological method etc. The analysis of the phonetic and lexical peculiarities, specific to the Republic of Moldova, demonstrated the differences that persist between the language spoken by the young people and the older generation. The older generation remained attached to the old linguistic traditions, the young people's speech have many common features with the literary language.

Universitatea AŞM
Academia de Ştiinţe a Moldovei
Bulevardul Ştefan cel Mare şi Sfînt 1, Chişinău